

Auziņa A. LATVIA'S SECTORAL DEVELOPMENT AND
COMPETITIVENESS ANALYSIS AND FORECASTING

Auziņa A. LATVIJAS TAUTSAIMNIECĪBAS NOZARU ATTĪSTĪBAS UN
KONKURĒTSPĒJAS ANALĪZE UN PROGNOZĒŠANA

Latvijas ekonomika pēdējos gados attīstījās ar augstiem ikgadējiem pieauguma tempiem, bet vienlaikus tautsaimniecības nozares attīstījās atšķirīgi. Līdz ar to šajā periodā būtiski mainījās atsevišķu tautsaimniecības nozaru īpatsvars un nozīme ekonomikā. Savukārt jaunākās ekonomikas tendences vēl vairāk ir ietekmējušas atsevišķu nozaru izaugsmi un visu ekonomiku kopumā. Tādējādi Latvijas tautsaimniecības nozaru atšķirības saglabājas un ir prognozējamas arī turpmākas Latvijas ekonomikas strukturālās izmaiņas. Nozaru attīstības līmenis un tālākās attīstības perspektīvas būtiski nosaka konkrēto tautsaimniecības nozaru konkurētspēju gan iekšējā tirgū, gan starptautiskā mērogā. Tāpat arī visu ekonomikas nozaru kopējais konkurētspējas līmenis atspoguļo Latvijas ekonomikas pašreizējo konkurētspēju Baltijas valstu, Baltijas jūras reģiona valstu, Eiropas Savienības un pasaules mērogā. Starptautiskajā praksē tiek izmantoti dažādi konkurētspējas rādītāji - gan atsevišķi relatīvie rādītāji, gan kompleksi konkurētspējas indeksi. Atsevišķa pieeja konkurētspējas novērtēšanā ir ekspertu vērtējumu izstrāde, praksē tiek izmantota arī nozaru un/vai valstu grupēšana pēc ranga u.tml. paņēmieni. Nozaru attīstību (un reizē to konkurētspēju un lielā mērā arī visas tautsaimniecības konkurētspēju) ietekmē daudz dažādu faktoru. Nozīmīgāko ietekmējošo faktoru, atlasē, analizē, prognozēšanā un ietekmes izvērtēšanā, bez esošajām metodēm un pieejām, būtiska ir ekonomiski-matemātisko modeļu un instrumentu izmantošana, kas nodrošina kvantitatīvu rezultātu ieguvu un reizē ir pielietojami starpnozaru un starpvalstu salīdzinājumu izstrādē. Tiešā veidā citu valstu pieredze starpvalstu salīdzinājumu izstrādē Latvijas apstākļiem nav izmantojama, ņemot vērā Latvijas ekonomikas specifiku. Turklāt līdz šim Latvijā plašāk ir aplūkota (raksturota un analizēta) visas Latvijas ekonomikas konkurētspēja kopumā vai tikai atsevišķu specifisku nozaru starpvalstu konkurētspēja, taču vienlaikus visu nozaru detalizēts izvērtējums pēc vienotas pieejas nav veikts pietiekošā mērā. Tāpēc pamatojoties uz pasaules prakses izvērtējumu un temata aktualitāti, ir izstrādāts Latvijas tautsaimniecības nozaru konkurētspējas analīzes un prognozēšanas risinājums. Risinājums ir ekonomiski-matemātisks modelis, kas ietver ekonometriski novērtētas sakarības un vienādības un vienlaikus iespējams integrēt ekspertu novērtējumus. Izstrādātais risinājums var būt papildu informatīvais nodrošinājums plašam interesentu lokam, ņemot vērā konkurētspējas jautājumu aktualitāti un izvērtējuma nepieciešamību dažādās jomās, atšķirīgiem aspektiem un mērķiem.